

Insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning

2021-05-07

Återrapportering enligt regleringsbrevet för 2020

Insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska tillsammans arbeta för att genomföra insatser som förkortar tiden i sjukförsäkringen samt medför att den som är sjukskriven eller har aktivitetsersättning utvecklar eller återfår arbetsförmågan och därmed kan återgå i, eller få, arbete. Behov av insatser ska identifieras och mötas så tidigt som möjligt för kvinnor och män som har behov av aktiva rehabiliteringsinsatser. Genom samverkan ska myndigheterna bidra till en långsiktigt stabil och låg sjukfrånvaro.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska samverka för att säkerställa goda förutsättningar för övergången till Arbetsförmedlingen för de personer som har nedsatt hälsa men av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen. Myndigheterna ska gemensamt se till att behovet av insatser kan identifieras och mötas så tidigt som möjligt för att underlätta omställning till arbete. I uppdraget ingår att myndigheterna förbereder individer inför en övergång och informerar dem om vad myndigheterna inom sina ansvarsområden och tillsammans kan bidra med i form av insatser och stöd.

I denna del av uppdraget ska avstämning ske med Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet) under arbetets gång.

Uppdragen ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet) senast den 8 maj 2021.

Arbetsförmedlingens beslut är digitalt fastställt i diariet och saknar därför namnunderskrifter.

Lars Lööv
Överdirektör
Arbetsförmedlingen

Nils Öberg
Generaldirektör
Försäkringskassan

Jessica Haigel

Jeanette Jansson

Innehållsförteckning

Insatser för personer som är sjukskrivna och för unga med aktivitetsersättning	2
Sammanfattning	4
Rehabiliteringssamverkan	4
Omställningsmöten och kontaktmöten	5
1. Inledning	6
2. Uppdraget påverkas av omvärlden och det som sker i myndigheterna	7
Myndigheternas struktur för samverkan	7
Det som sker i myndigheterna påverkar samarbetet	8
3. Den gemensamma arbetsprocessen för de som behöver rehabiliteringsinsatser	10
Vid den gemensamma kartläggningen identifieras individens behov	10
Efter gemensam kartläggning påbörjas rehabiliteringsinsatser	11
Individer som erbjuds rehabiliteringsinsatser registreras i ett särskilt system	12
4. Omställningsmöten för de som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen	13
Myndigheterna ger individen information och möjlighet att förbereda sig	13
5. Regeringens särskilt anslagna medel för uppdraget	15
Myndigheternas sammanlagda förbrukning av medel 2020	15
Arbetsförmedlingens förbrukning av medel 2020	15
Försäkringskassans förbrukning av medel 2020	16
6. Resultat för individer under 2020	17
Resultat för de som deltagit i rehabiliteringsinsatser	17
Gemensamma kartläggningar	19
Antal omställningsmöten	20
7. Samverkansarbetet under 2020	22
Gemensamma dialoger	22
Gemensamt utvecklingsarbete under 2020	23
8. Avslutande diskussion	25
Myndigheternas fortsatta arbete med de som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen	25

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samverkar kring individers övergång från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden. Myndigheternas samarbete, som har funnits som ett gemensamt uppdrag sedan 2012, benämns *det förstärkta samarbetet* och utförs och leds i respektive myndighets linjeorganisation. Det förstärkta samarbetet omfattar två delar; *rehabiliteringssamverkan* för individer som har behov av rehabiliteringsinsatser för att få eller återfå arbetsförmågan och *omställningsmöten* och *kontaktmöten* för individer som inte längre har rätt till sjukpenning eller får avslag på ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Uppdraget gäller individer med sjukpenning eller aktivitetsersättning, två olika förmåner inom sjukförsäkringen.¹ Myndigheternas respektive uppdrag och gällande regelverk formar ett ramverk för det förstärkta samarbetet. Försäkringskassan lämnade 2019 en framställan om att komplettera sakskaideskyddet för arbetsgivare och anordnare som tar emot personer som får sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall.² Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är mycket angelägna om att regeringen utreder frågan.

Året 2020 har präglats av Coronapandemin och många av arbetssätten har behövt anpassas efter hur pandemin har påverkat människors vardag, samhällsfunktioner och arbetsmarknaden. Pandemin har inneburit en markant ökning av inflödet i sjukförsäkringen samtidigt som Försäkringskassan har fått ansvar för nya förmåner och förändringar i befintliga. För Arbetsförmedlingens del har pandemin inneburit nya prioriteringar med anledning en stor ökning av arbetssökande som både varslats och blivit arbetslösa samtidigt som myndigheten genomgår en stor förändring.

Det förstärkta samarbetet har mot bakgrund av detta påverkats främst genom svårigheten för både Arbetsförmedlingen och dess fristående aktörer att hitta relevanta arbetsträningsplatser och övriga aktiviteter hos arbetsgivare.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under året samarbetat på ett bra sätt så att verksamheten kunnat upprätthållas under pandemin och individerna fått det stöd som varit möjligt att ge. Myndigheternas chefer och medarbetare har tillsammans snabbt kunnat hantera de flesta problem som pandemin har medfört. På nationell nivå har chefer fattat de beslut som krävts för att digitala möten mellan individen och myndigheternas handläggare ska kunna genomföras trots att samtliga parter sitter i sitt hem. Denna möjlighet har varit en förutsättning för att kunna genomföra uppdraget och ge stöd till individer överhuvudtaget. På regional och lokal nivå har cheferna kommit överens om hur stödet till individen och arbetssätten mellan myndigheterna har behövt anpassas utifrån regionala och lokala förutsättningar.

Utifrån omständigheterna under året bedömer Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att resultaten för 2020 totalt sett är bra.

Rehabiliteringssamverkan

Myndigheternas rehabiliteringssamverkan inleds med en gemensam kartläggning som syftar till att få en samlad bild av den enskildes förutsättningar och behov. Kartläggningen avslutas med att myndigheterna gör bedömningar enligt respektive regelverk och tillsammans med individen gör en plan för de rehabiliteringsinsatser som behöver genomföras för att individen ska få eller återfå arbetsförmågan.

---

¹ Myndigheterna samarbetar även kring individer som har sjukersättning eller saknar sjukpenninggrundande inkomst

² Framställning om ändring i förordningen (1980:634) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering mm, Dnr FK15550-2018.

Under 2020 har myndigheterna genomfört 8 977 gemensamma kartläggningar tillsammans med kvinnor och män som är sjukskrivna eller har aktivitetsersättning. Det är fler än föregående år och en viktig orsak till det bedömer myndigheterna var möjligheten att genomföra dessa möten digitalt där alla parter befinner sig på olika fysiska platser.

Av de 4 020 individer som har avslutat sina rehabiliteringsinsatser under 2020 har 53 procent fått eller återfått sin arbetsförmåga och lämnat sjukförsäkringen. För individer med aktivitetsersättning var det 55 procent som fått eller återfått arbetsförmåga efter avslutad rehabiliteringsinsats. För individer med sjukpenning var motsvarande siffra 53 procent.

Av de som fått eller återfått arbetsförmåga efter genomförda rehabiliteringsinsatser registreras majoriteten i kategorierna arbete eller subventionerat arbete efter avslutad insats. Individer med aktivitetsersättning får i högre grad ett arbete med lönesubvention (till exempel lönebidrag) än individer med sjukpenning. Individer med aktivitetsersättning påbörjar också studier i högre grad än individer med sjukpenning och båda grupperna påbörjar studier i högre grad än 2019.

Myndigheterna har kommit överens om ett gemensamt förhållningssätt att fler individer ska få möjlighet att ta del av rehabiliteringsinsatser eftersom resultaten länge visat att ungefär hälften av de individer som deltar i samarbetet får eller återfår sin arbetsförmåga. Därför behöver myndigheterna arbeta mer för att fler ska ta del av samarbetet.

Omställningsmöten och kontaktmöten

Försäkringskassan erbjuder ett omställningsmöte med Arbetsförmedlingen när en bedömning gjorts att individen har en arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till sjukpenning. Omställningsmöte erbjuds även till de individer som får avslag på ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Försäkringskassan kan också erbjuda ett kontaktmöte med Arbetsförmedlingen. Kontaktmötet erbjuds personer som varit sjukskrivna i 90 dagar om Försäkringskassan bedömer att det finns risk att personen inte kommer kunna återgå i arbete hos sin arbetsgivare före dag 181 i rehabiliteringskedjan och personen sannolikt inte har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom i förhållande till ett arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden.

Under året har totalt 4 262 omställningsmöten genomförts. Utöver omställningsmöten har även 505 kontaktmöten genomförts.

Omställningssituation för individen kräver respekt och ett professionellt förhållningssätt hos båda myndigheterna. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan arbetar gemensamt med frågan. Det finns ingen enkel lösning som löser den komplexa situationen för samtliga individer. Det är många omständigheter som tillsammans och var och för sig påverkar en individ i denna situation. Målet med den översyn som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan gör under 2021 är att skapa nya arbetssätt för att tillhandahålla en mer individanpassad information och en bättre möjlighet för individen att förstå vilket stöd Arbetsförmedlingen kan ge om hen väljer att söka arbete.

1. Inledning

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan samverkar kring individers övergång från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden. Myndigheternas samarbete, som har funnits som ett gemensamt uppdrag sedan 2012, benämns *det förstärkta samarbetet* och utförs och leds i respektive myndighets linjeorganisation. Regeringen anslår särskilda medel för det gemensamma uppdraget. Det förstärkta samarbetet omfattar två delar; *rehabiliteringssamverkan* för individer som har behov av rehabiliteringsinsatser för att få eller återfå arbetsförmågan och *omställningsmöten* för individer som inte längre har rätt till sjukpenning eller får avslag på ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

I myndighetsgemensamma samverkansgrupper på nationell, regional och lokal nivå tar chefer ett gemensamt ansvar för att genomföra uppdraget. Årliga överenskommelser för samarbetet görs på alla nivåer.

Myndigheternas respektive uppdrag och gällande regelverk formar ett ramverk för det förstärkta samarbetet. När detta ramverk med lagstiftning för två olika myndigheter med två olika uppdrag tillämpas för att stödja kvinnor och män att lämna sjukförsäkringen synliggörs det faktum att de inte fullt ut går att tillämpa samtidigt. För att Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska kunna ge det bästa stödet till individen i varje enskilt fall lämnade myndigheterna 2017 förslag på författningsändringar.³ Under 2020 har riksdag och regering fattat beslut om lag- och förordningsändringar som omhändertar förslag som myndigheterna lämnat.⁴

---

³ Översyn av regelverket avseende ersättning för deltagare i rehabiliteringsinsatser, Dnr Af 2017/0001 2965, FK 003630–2017.

⁴ De lag- och förordningsförändringar som återrapporten hänvisar till rör ersättning till individen under rehabiliteringssamverkan. Förändringar har genomförts i 5 kap. förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser samt 31 kap. 5 § socialförsäkringsbalken (SFB)

2. Uppdraget påverkas av omvärlden och det som sker i myndigheterna

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt⁵ genom att sammanföra de som söker arbete med arbetsgivare som söker arbetskraft. Försäkringskassans uppdrag i sjukförsäkringen är att administrera sjukförsäkringen och ge rätt ersättning till rätt person samt ge ett effektivt stöd för att individen ska utveckla eller återfå arbetsförmåga. Det gemensamma uppdraget, om förstärkt samarbete, utförs och följs upp i myndigheternas respektive linjeorganisation och samarbetet påverkas i stor utsträckning av förändringar som sker inom myndigheterna och i samhället. Myndigheternas chefer för dialog om både verksamhet och förändringar som påverkar det gemensamma uppdraget i samverkansgrupper på nationell, regional och lokal nivå.

Myndigheternas struktur för samverkan

Nationell samverkansgrupp

Som stöd för att utföra det gemensamma uppdraget har myndigheterna en nationell samverkansgrupp som behandlar strategiska frågor i uppdraget. Den nationella samverkansgruppen består av chefer i respektive myndighet som ansvarar för uppdraget.

Den nationella samverkansgruppen ansvarar för att konkretisera mål för uppdraget utifrån regleringsbrev. Vidare fastställer samverkansgruppen också hur anslagna medel ska användas och fördelas samt planerar för återrapportering av uppdraget enligt regleringsbrev. Samverkansgruppen följer upp resultat på nationell nivå och initierar vid behov åtgärder i syfte att utveckla samarbetets metoder och processer. Den nationella samverkansgruppen beslutar årligen en nationell överenskommelse för uppdraget om förstärkt samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan – rehabiliteringssamverkan och omställningsmöten.⁶

Regionala och lokala samverkansgrupper

Ledning och styrning av operativ verksamhet sker i respektive myndighets linjeorganisation. Chefer från båda myndigheterna bildar regionala och lokala samverkansgrupper och ansvarar gemensamt för uppdraget. Samverkansgrupperna är forum som hanterar operativa frågor, erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande. Samverkansgrupperna består av de chefer som i respektive myndigheter ansvarar för uppdraget om förstärkt samarbete. Överenskommelser och aktivitetsplaner på regional och lokal nivå utformas utifrån den nationella överenskommelsen samt utifrån de förutsättningar och behov som finns regionalt och lokalt.

Myndigheterna har tillsammans hittat nya lösningar under pandemin

Året 2020 har präglats av Coronapandemin och många av arbetssätten har behövt anpassas efter hur pandemin har påverkat människors vardag, samhällsfunktioner och arbetsmarknaden. Pandemin har inneburit en markant ökning av inflödet i sjukförsäkringen samtidigt som Försäkringskassan har fått ansvar för nya förmåner och förändringar i befintliga. För Arbetsförmedlingens del har pandemin inneburit nya prioriteringar med anledning en stor ökning av arbetssökande som både varslats och blivit arbetslösa samtidigt som myndigheten genomgår en stor förändring.

Det förstärkta samarbetet har mot bakgrund av detta påverkats på flera sätt. Smittspridningen har lett till att stora delar av myndigheternas handläggare har arbetat hemifrån. Myndigheterna har därför behövt samarbeta för att hitta nya lösningar. Det har påskyndat myndigheternas utveckling av

---

⁵ 2 § Förordning (2007:1030) med instruktion för Arbetsförmedlingen

⁶ Dnr Af 2021/000086 69 Dnr FK-2021/000333

digitala lösningar för att kunna genomföra det gemensamma uppdraget. Deltagare i det förstärkta samarbetet har i och med de nya lösningarna kunnat träffa myndigheterna i möten där alla parter sitter i sitt hem. Under året har myndigheterna utvecklat förmågan att genomföra kvalitativa möten på distans.

Den främsta påverkan för deltagare har varit svårigheten för både Arbetsförmedlingen och dess fristående aktörer att hitta relevanta arbetsträningsplatser och övriga aktiviteter hos arbetsgivare. Myndigheterna har under året gjort bedömningen att det har varit viktigt att behålla fokuset på individens situation och behov under rådande omständigheter. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har därför fortsatt att ha kontakt med individer och behålla dem inskrivna i det förstärkta samarbetet även om rehabiliteringsinsatser inte har kunnat genomföras.

Det som sker i myndigheterna påverkar samarbetet

Sedan 2012 när myndigheterna fick uppdraget om förstärkt samarbete har en hel del i såväl samhället som myndigheterna förändrats. Den digitala tekniken har utvecklats och myndigheterna arbetar på andra sätt jämfört med 2012. Medborgare ställer andra krav och har önskemål om digital tillgänglighet och samtidigt sker förändringar i omvärlden i kombination med utvecklingen på arbetsmarknaden och i sjukförsäkringen.

Arbetet med sjukförsäkringen 2020

Kravet på omställning enligt socialförsäkringsbalken innebär att stora krav ställs på individen, men även på Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och på alla övriga aktörer som finns omkring individen, till exempel arbetsgivare och hälso- och sjukvård. Försäkringskassan har under hösten 2020 bjudit in ett antal samhällsaktörer som är viktiga inom sjukskrivningsprocessen till rådslag om sjukförsäkringen, bland annat Arbetsförmedlingen.

Rådslagen har genomförts som förutsättningslösa samtal med respektive aktör kring tillämpningen av sjukförsäkringen, nu och framöver. Syftet med rådslagen har varit att föra dialog om de utmaningar som finns kring bland annat sjukförsäkringens krav på omställning och de utmaningar som bland annat finns inom området psykisk ohälsa. Var och en av aktörerna har under samtalen kunnat lyfta de utmaningar som de ser utifrån sitt ansvarsområde. Utifrån rådslagen kommer Försäkringskassan att identifiera några utvecklingsfrågor som myndigheten och berörda aktörer kan samarbeta kring och som kan öka stödet till individen.

Under 2021 gör Försäkringskassan även en stor genomlysning av myndighetens förvaltning av sjukförsäkringen. Genomlysningen beräknas pågå under hela 2021.

Arbetsförmedlingen utvecklas

I oktober 2020 beslutade Arbetsförmedlingen om *Strategi för kundarbetet - Digitalt först*.⁷ Strategin beskriver både Arbetsförmedlingens dåtid och framtid och nedan följer beskrivning av delar av den utvecklingsresa som Arbetsförmedlingen genomgår:

Digitaliseringen av Arbetsförmedlingens kundmöten och interna processer är sedan flera år helt avgörande delar i hur Arbetsförmedlingen löser sitt uppdrag. Under 2020 har en ny strategi tagits fram för att förtydliga och skärpa inriktningen. *Strategi för kundarbetet - digitalt först* är baserad på myndighetens uppdrag och insikter om kundbehov, arbetsmarknad och omvärld. Det ger myndigheten möjlighet att utveckla tjänster som både ger kunden det kunden har behov av och samtidigt svarar mot myndighetens uppdrag. Digitaliseringen är ett medel i arbetet och styrningen

---

⁷ Dnr Af 2020/00576430

mot ”digitalt först” är ett mål för strategin; det är så Arbetsförmedlingen nu och framöver skapar önskade effekter och därmed en framgångsrik verksamhet.⁸ *Strategi för kundarbetet – digitalt först* berör hela organisationen; allt arbete med kunderna utgår från att Arbetsförmedlingen först möter dem digitalt och att digitala lösningar ska vara ett avgörande stöd i kundarbetet.⁹

Arbetsförmedlingens målbild i *Strategi för kundarbetet – digitalt först* är:

”Arbetsförmedlingen förbättrar möjligheterna för arbetssökande att få jobb och för arbetsgivare att hitta medarbetare. I samarbete med våra kunder och partners skapar vi en väl fungerande arbetsmarknad.

Vi stödjer kunden i sin resa mot sitt mål genom att våra tjänster och metoder hänger ihop och drivs utifrån kundens behov, vårt uppdrag samt kunskapen om vad som ger bäst effekt.

När vi utvecklar vår verksamhet, när vi inleder samarbeten och partnerskap och framför allt när vi möter våra kunder gör vi det utifrån digitalt först; digitala tjänster i världsklass för våra kunder, digitala verktyg som avgörande stöd i vårt interna arbete samt insiktsbaserat och datadrivet arbetssätt för alla medarbetare. Allt baserat på moderna och effektiva plattformar.

Digitalt först är avgörande för att kunderna ska nå sina mål och bli stärkta i kontakten med oss oavsett om det sker via digitala tjänster eller i de fall där det finns behov av personlig service.”¹⁰

De ovanstående utdragen beskriver delar av den omfattande förändring som Arbetsförmedlingen genomgår, framförallt digitalt. Den utvecklade Arbetsförmedlingen kommer att förflyttas mot att främst ge stöd till individen via digitala kanaler. Arbetsförmedlingen kommer även fortsättningsvis att möta individerna där de har behov. De flesta kommer att möta Arbetsförmedlingen digitalt och på distans men myndigheten kommer också att erbjuda fysiska möten när det behövs och ger ett mervärde för kunden. Arbetsförmedlingen kommer också att utvecklas mot att i hög utsträckning göra arbetsmarknadspolitiska bedömningar och utifrån dem erbjuda stöd av fristående aktörer för stöd i sitt arbetssökande, jämfört med tidigare där myndigheten genomfört stora delar av stödet i egen regi. Arbetsförmedlingen har under året också påbörjat ett utvecklingsarbete med den arbetslivsinriktade rehabiliteringen som kommer att bidra i det gemensamma uppdraget.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ser att även uppdraget om förstärkt samarbete kommer att förändras av utvecklingen och bedömer att vi har stabila strukturer för att kunna föra en kontinuerlig dialog om detta. Myndigheterna är överens om att det är viktigt att fokusera på att bibehålla stödet till individen under den utveckling som framförallt Arbetsförmedlingen genomgår. Stödet till individen kommer framöver till stor del att ges av fristående aktörer på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Det är viktigt att Arbetsförmedlingen vet vilka behov kunderna i det förstärkta samarbetet har och upphandlar tjänster som svarar mot individens behov att få eller återfå sin arbetsförmåga.

---

⁸ Ibid. Avsnitt 3.1 En framåtblickande strategi

⁹ Ibid. Avsnitt 3.1.1 En framåtblickande strategi

¹⁰ Ibid. Avsnitt 6.1 Målbilden – vår utgångspunkt är digitalt först

3. Den gemensamma arbetsprocessen för de som behöver rehabiliteringsinsatser

Nedan beskrivs Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans uppdrag enligt de inledande styckena i regleringsbrevet för 2020:

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska tillsammans arbeta för att genomföra insatser som förkortar tiden i sjukförsäkringen samt medför att den som är sjukskriven eller har aktivitetsersättning utvecklar eller återfår arbetsförmågan och därmed kan återgå i, eller få, arbete. Behov av insatser ska identifieras och mötas så tidigt som möjligt för kvinnor och män som har behov av aktiva rehabiliteringsinsatser. Genom samverkan ska myndigheterna bidra till en långsiktigt stabil och låg sjukfrånvaro.

För att individen ska få sitt behov av stöd tillgodosett utför myndigheterna sina ordinarie uppdrag parallellt. Arbetsförmedlingen ansvarar för att bedöma, erbjuda och besluta om insatser som anordnas av Arbetsförmedlingen, till exempel genom specialkompetenser¹¹ eller via externa leverantörer av rehabiliteringstjänster. Försäkringskassan ansvarar för att bedöma och betala ut ersättning från sjukförsäkringen, identifiera behov av och samordna de rehabiliteringsinsatser som individen behöver samt för att fortlöpande se till att planen för rehabiliteringsinsatserna följs och vid behov revideras.

Uppdraget gäller individer med sjukpenning eller aktivitetsersättning, två olika förmåner inom sjukförsäkringen.¹² Sjukpenning är en dagersättning som ersätter individens inkomstbortfall vid tillfälligt nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga kan beviljas personer som är mellan 19 och 29 år och som på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning har nedsatt arbetsförmåga under minst ett år.¹³

Vid den gemensamma kartläggningen identifieras individens behov

Samarbetet inleds med en gemensam kartläggning som syftar till att få en samlad bild av den enskildes förutsättningar och behov för att kunna få eller återfå arbetsförmåga. Inför kartläggningen har Försäkringskassan bedömt att individen har ett sannolikt behov av arbetslivsinriktad rehabilitering för att komma i arbete. Kartläggningen genomförs utifrån ett medicinskt och ett arbetslivsinriktat perspektiv. Vid en gemensam kartläggning träffas den enskilde, arbetsförmedlare och försäkringsutredare från Försäkringskassan i ett eller flera möten. Även andra aktörer, till exempel vårdgivare, arbetsgivare eller kommun kan delta.

Vid den gemensamma kartläggningen görs en samlad bedömning av individens förutsättningar och behov för att kunna få eller återfå arbetsförmågan. Den gemensamma kartläggningen avslutas med att myndigheterna gör bedömningar enligt respektive regelverk och tillsammans med individen gör en plan för de rehabiliteringsinsatser som behöver genomföras för att individen ska få eller återfå arbetsförmågan. Alla Arbetsförmedlingens insatser finns tillgängliga för individen i rehabiliteringssamverkan utifrån bedömning och behov. I de fall det visar sig att den enskilde inte kan tillgodogöra sig de insatser som Arbetsförmedlingen kan erbjuda görs en bedömning av hur behoven

---

¹¹ Arbetsförmedlingens professioner som arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetssökande, anställda med lönesubventioner och arbetsgivare är anställda av Arbetsförmedlingen och består av psykologer, socionomer, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, synspecialister, dövpedagoger, dövkonsulenter, audionomer och den specialiserade arbetsförmedlarrollen SIUS (särskilt introduktions- och uppföljningsstöd).

¹² Myndigheterna samarbetar även kring individer som har sjukersättning eller saknar sjukpenninggrundande inkomst

¹³ Reglerna om sjukpenning finns i 27–28 kap. socialförsäkringsbalken och reglerna om aktivitetsersättning finns i 33–36 kap. socialförsäkringsbalken

bäst kan tillgodoses på andra sätt, exempelvis via en insats finansierad av samordningsförbund, ett ESF-projekt eller stöd som tillhandahålls av kommunen. Den gemensamma kartläggningen kan också resultera i bedömningen att individen för tillfället inte är redo för rehabiliteringsinsatser överhuvudtaget.

Efter gemensam kartläggning påbörjas rehabiliteringsinsatser

Merparten av de rehabiliteringsinsatser som Arbetsförmedlingen erbjuder genomförs inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program.¹⁴ Det finns dock undantag och de beskrivs nedan.

Arbetsförberedande insatser

Arbetsförberedande insatser erbjuds personer som har en låg eller instabil aktivitetsnivå. Insatserna syftar till att förbereda och stärka personen för att kunna delta i arbetslivsinriktade insatser. Rehabiliteringsinsatserna genomförs inom ramen för ett arbetsmarknadspolitiskt program och individen får rehabiliteringsersättning eller aktivitetsersättning. Exempel på aktiviteter är vägledningsinsatser och utredningsinsatser av förberedande karaktär från professioner inom arbetslivsinriktad rehabilitering.¹⁵ Arbetsförberedande insatser kan också ges hos fristående aktör.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan beskrev 2017 hur myndigheternas regelverk krockar när de tillämpas samtidigt.¹⁶ Som myndigheterna tidigare har återrapporterat finns också ytterligare komplikationer som lett till att myndigheterna sedan 2018 har ett särskilt arbetssätt för de personer med sjukpenning som deltar i arbetsförberedande insatser på lägre omfattning än en fjärdedel av personens normala arbetstid.¹⁷ De erbjuds stöd av Arbetsförmedlingen men anvisas inte ett arbetsmarknadspolitiskt program. De kan inte få rehabiliteringsersättning, utan genomför de arbetsförberedande insatserna som inskriven på Arbetsförmedlingen med bibehållen sjukpenning. Insatser som då kan bli aktuella är endast de som Arbetsförmedlingen kan erbjuda i egen regi eftersom de inte kan anvisas arbetsmarknadspolitiskt program.¹⁸

I och med att personerna inte kan anvisas arbetsmarknadspolitiskt program blir även frågan om försäkring för den enskilda aktuell. En sakskadeförsäkring saknas för personer som har sjukpenning och som är inskrivna hos Arbetsförmedlingen utan att delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Studiebesök på till exempel arbetsplatser eller arbetsträning i låg omfattning kan därför inte längre vara en del i planeringen i denna situation. Försäkringskassan lämnade i januari 2019 en framställan om att komplettera sakskadeskyddet för arbetsgivare och andra anordnare som tar emot personer som får sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall.¹⁹ Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är mycket angelägna om att regeringen utreder frågan.

---

¹⁴ Förordning (2000:634) om Arbetsmarknadspolitiska program

¹⁵ Arbetsförmedlingens professioner som arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetssökande, anställda med lönesubventioner och arbetsgivare är anställda av Arbetsförmedlingen och består av psykologer, socionomer, arbetsterapeuter, sjukgymnaster, synspecialister, dövpedagoger, dövkonsulenter och audionomer.

¹⁶ Översyn av regelverket avseende ersättning för deltagare i rehabiliteringsinsatser, Dnr Af 2017/0001 2965, FK 003630–2017.

¹⁷ För den som har en sjukpenninggrundande inkomst (SGI) så beräknas fjärdedelen på den årsarbetstid som personen är försäkrad för och för den som får rehabiliteringspenning i särskilda fall är utgångspunkten ett heltidsarbete.

¹⁸ För fördjupad problembeskrivning se myndigheternas återrapportering 2018 kapitel 2.3 *En ny identifierad regelkonflikt bidrog till lägre inflöde*

¹⁹ Framställning om ändring i förordningen (1980:634) om ersättning av allmänna medelför skada orsakad av deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering mm, Dnr FK 15550-2018.

Arbetslivsinriktade insatser

Arbetslivsinriktade insatser erbjuds personer som har en mer stabil aktivitetsnivå. Insatserna är ofta arbetsplatsförlagda och rehabiliteringsinsatserna genomförs inom ramen för arbetsmarknadspolitiskt program. Individen får rehabiliteringsersättning eller aktivitetsersättning. Exempel på aktiviteter är deltagande i arbetsplatsförlagda aktiviteter hos fristående aktör genom köp av arbetslivsinriktad rehabiliteringsinsats, arbetspraktik, gruppaktiviteter och samtal om anpassning på arbetsplats med Arbetsförmedlingens specialkompetenser.

Individer som erbjuds rehabiliteringsinsatser registreras i ett särskilt system

Statistik om gemensam kartläggning och rehabiliteringsinsatser hämtas från det gemensamma uppföljningssystemet "Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet" (SUS). De gemensamma uppgifterna som registreras i SUS samkörs sedan med uppgifter i Försäkringskassans interna system för att ta fram statistik.

4. Omställningsmöten för de som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen

Nedan beskrivs Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans gemensamma uppdrag med att skapa goda förutsättningar för övergång från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden enligt regleringsbrevet för 2020.

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan ska samverka för att säkerställa goda förutsättningar för övergången till Arbetsförmedlingen för de personer som har nedsatt hälsa men av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen. Myndigheterna ska gemensamt se till att behovet av insatser kan identifieras och mötas så tidigt som möjligt för att underlätta omställning till arbete. I uppdraget ingår att myndigheterna förbereder individer inför en övergång och informerar dem om vad myndigheterna inom sina ansvarsområden och tillsammans kan bidra med i form av insatser och stöd.

Myndigheterna ger individen information och möjlighet att förbereda sig

De individer som av Försäkringskassan bedöms ha arbetsförmåga skiljer sig från de som beskrivs i kapitlet ovan. De har inte rätt till ersättning från sjukförsäkringen eftersom de inte bedöms ha nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom och de bedöms heller inte ha behov av rehabilitering. I detta uppdrag samarbetar myndigheterna kring att ge individen information och stöd när det inte längre finns grund för ersättning från sjukförsäkringen och individen därför behöver orientera sig mot arbetsmarknaden.

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen erbjuder omställningsmöten som en del av den serviceskyldighet som bägge myndigheter har enligt förvaltningslagen. I förvaltningslagen beskrivs att myndigheter ska lämna den enskilde sådan hjälp att hen kan ta till vara sina intressen.²⁰

Information och möjlighet att förbereda sig genom omställningsmöte

Försäkringskassan erbjuder ett omställningsmöte med Arbetsförmedlingen när en bedömning gjorts att individen har en arbetsförmåga och därmed inte längre har rätt till sjukpenning. Det gäller både individer som har en anställning som de inte bedöms kunna gå tillbaka till och individer som saknar anställning. Omställningsmöte erbjuds även till individer som får avslag på ansökan om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Omställningsmötet är ett informationsmöte. Vid omställningsmötet beskriver Arbetsförmedlingen vilket stöd som kan erbjudas en individ som har behov av att orientera sig mot arbetsmarknaden och/eller studier. Om individen efter omställningsmötet väljer att skriva in sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen gör Arbetsförmedlingen en arbetsmarknadspolitisk bedömning av vilket stöd individen ska erbjudas för att nå arbete eller studier. Eventuella arbetsmarknadspolitiska insatser finansieras av Arbetsförmedlingens ordinarie anslag.

Försäkringskassan kan också erbjuda ett *kontaktmöte* med Arbetsförmedlingen. Kontaktmötet erbjuds personer som varit sjukskrivna i 90 dagar om Försäkringskassan bedömer att det finns risk att personen inte kommer kunna återgå i arbete hos sin arbetsgivare före dag 181 i rehabiliteringskedjan och personen sannolikt inte har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom i förhållande till ett arbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden. Syftet med kontaktmötet är detsamma som med omställningsmötet och ger dessutom individen möjligheten att

---

²⁰ 6 § förvaltningslagen (2017:900)

skriva in sig som arbetssökande på Arbetsförmedlingen och rätt att söka arbete med bibehållen sjukpenning fram till dag 181 i sjukskrivningen.

Individer som deltagit i ett kontakt- eller omställningsmöte registreras inte i SUS utan registreras av Försäkringskassan i myndighetens interna system.

5. Regeringens särskilt anslagna medel för uppdraget

Samarbetet för 2020 finansierades genom särskild budget om 700 mkr på särskilt anslag 1:6 (Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning). Myndigheterna har fördelat medlen. För förvaltning tilldelades Arbetsförmedlingen 375,6 miljoner kronor och Försäkringskassan 222,4 miljoner kronor. Förvaltningsmedlen finansierar arbetet som myndigheternas medarbetare utförde som stöd till individen. Anslagna medel användes för gemensam kartläggning, rehabiliteringsinsatser samt kontakt- och omställningsmöten. Till Arbetsförmedlingen fördelades även 102 miljoner kronor avseende kostnader för upphandlade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare i det förstärkta samarbetet.

Myndigheternas sammanlagda förbrukning av medel 2020

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan förbrukade cirka 616 miljoner av de tilldelade 700 miljoner kronor för uppdraget.

Tabell 1 Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans totala förbrukning av medel 2020, belopp i tkr

Verksamhetsområden	Förbrukade medel 2020	Tilldelade medel 2020	Differens
Myndigheternas totala förbrukning	615 993	700 000	84 007
Totalt	615 993	700 000	84 007

Källa: Försäkringskassan

Arbetsförmedlingens förbrukning av medel 2020

Arbetsförmedlingen förbrukade cirka 365 miljoner av de tilldelade 375 miljoner kronor förvaltningsmedel för uppdraget. Pandemin har lett till att vissa individer inte kunnat påbörja rehabiliteringsinsatser hos arbetsgivare eller leverantör vilket har bidragit till att alla förvaltningsmedel inte har förbrukats. Arbetsförmedlingen har heller inte fullt ut ersättningsrekryterat när arbetsförmedlare som jobbat i uppdraget slutat.

Av de budgeterade 102 miljoner som Arbetsförmedlingen tilldelades för köp av rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare förbrukades cirka 46 miljoner. Detta motsvarar ett underutnyttjande med cirka 56 miljoner kronor. Underutnyttjandet beror bland annat på pandemin då färre insatser har kunnat genomföras. Det beror också på att de upphandlade tjänster för arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser som Arbetsförmedlingen har avtal för har ett relativt lågt pris. Underutnyttjandet beror också på att Arbetsförmedlingen inte har tillräckligt många avtal med leverantörer som erbjuder arbetslivsinriktat stöd till personer som behöver få eller återfå sin arbetsförmåga. De lag- och förordningsändringar som riksdag och regering beslutat om påverkar också Arbetsförmedlingens medel för aktivitetsstöd, de kommer på sikt att minska behovet av medel ännu mer men har på grund av övergångsregler inte fått fullt genomslag ännu.²¹

²¹ De lag- och förordningsförändringar som återrapporten hänvisar till rör ersättning till individen under rehabiliteringssamverkan. Förändringar har genomförts i 5 kap. förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser samt 31 kap. 5 § socialförsäkringsbalken (SFB)

Tabell 2 Arbetsförmedlingens förbrukning av medel 2020, belopp i tkr

Verksamhetsområden	Förbrukade medel 2020	Tilldelade medel 2020	Differens
Förvaltningskostnader	364 745	375 645	10 900
Rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd totalt	46 358	102 000	56 642
Varav Rehabiliteringsinsatser	36 512		
Varav Aktivitetsstöd	9 846		
Totalt	411 103	477 645	66 542

Källa: Arbetsförmedlingen

Försäkringskassans förbrukning av medel 2020

Försäkringskassan förbrukade 210 miljoner av de tilldelade 222 miljoner kronor förvaltningsmedel för uppdraget. Att förbrukade medel understiger tilldelade medel förklaras huvudsakligen av ett bokföringsfel som blev känt efter att räkenskapsåret hade stängts.

Tabell 3 Försäkringskassans förbrukning av medel 2020, belopp i tkr

Verksamhetsområden	Förbrukade medel 2020	Tilldelade medel 2020	Differens
Förvaltningskostnader	209 673	222 375	12 702
Totalt	209 673	222 375	12 702

Källa: Försäkringskassan

6. Resultat för individer under 2020

Resultat för de som deltagit i rehabiliteringsinsatser

Det övergripande målet för uppdraget är att individer som är sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska få stöd i att få eller återfå arbetsförmågan och kunna lämna sjukförsäkringen.²² Utifrån uppdraget i regleringsbrevet har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan beslutat att det konkreta målet för att genomföra och följa upp uppdraget är: andelen som återfår arbetsförmågan och kan återgå i arbete ska öka.

Myndigheterna har nått sitt mål när andelen individer som lämnar samarbetet, och därmed också sjukförsäkringen, ökar jämfört med föregående år. Individen har då antingen fått ett nytt arbete med eller utan subvention, valt att studera eller valt att vara inskriven som aktivt arbetssökande på Arbetsförmedlingen.²³

Andelen individer som återfick arbetsförmågan och kunde återgå i arbete har minskat något

Av de 4 020 individer som har avslutat sina rehabiliteringsinsatser under 2020 har 53 procent fått eller återfått sin arbetsförmåga och lämnat sjukförsäkringen (4 852 individer 2019, 54 procent).²⁴ Det innebär att målet som beskrivs ovan inte uppnås. Givet hur pandemin har påverkat arbetsmarknad och verksamheterna i stort så bedömer myndigheterna att resultatet är bra trots att målet om ökning inte uppnåtts.

Resultatet är samma för kvinnor och män, 53 procent. Individer som är 18–29 år får eller återfår arbetsförmåga i högre grad än de som är 30–65 år, 59 respektive 50 procent.

För individer med aktivitetsersättning var det 55 procent som fått eller återfått arbetsförmåga efter avslutad rehabiliteringsinsats (57 procent 2019). För individer med sjukpenning var motsvarande siffra 53 procent (54 procent 2019).

Tabell 3 nedan visar resultat efter avslutade rehabiliteringsinsatser. Den visar även de individer som efter att ha genomfört rehabiliteringsinsatser lämnat samarbetet och där varken Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan har någon ytterligare uppgift registrerad.

I tabellen ingår resultat av samtliga rehabiliteringsinsatser.

---

²² De resultat som beskrivs i denna rapport kan skilja sig från de resultat för det förstärkta samarbetet som finns i Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans årsredovisningar. Det beror främst på att resultat för 2020 tagits fram vid ett senare tillfälle till denna rapport, vilket gör att fler registreringar hunnit göras.

²³ Förordningen (2017:462) om insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

²⁴ Även individer som fått arbete på deltid och har kvar ersättning från Försäkringskassan på deltid efter avslutad samarbete räknas som ett positivt resultat.

Tabell 4 Resultat efter avslutad rehabiliteringsinsats,

	<u>Fått eller återfått arbetsförmåga</u>		<u>Kvar i sjukförsäkringen</u>		<u>Ingen uppgift</u>		<u>Totalt</u>	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Kön								
Kvinnor	1 361	53%	1 109	43%	104	4%	2 574	100%
Män	762	53%	629	43%	55	4%	1 446	100%
Ålder								
18–29 år	619	59%	386	37%	36	3%	1 041	99% ²⁵
30–65 år	1 504	50%	1 352	45%	123	4%	2 979	99% ²⁶
Ersättning²⁷								
Sjukpenning	1 677	53%	1 398	44%	107	3%	3 182	100%
Aktivitetsersättning	357	55%	274	42%	19	3%	650	100%
Totalt	2 123	53%	1 738	43%	159	4%	4 020	100%

Källa: SUS

Antal individer i pågående rehabiliteringsinsats

Under 2020 har myndigheterna genomfört rehabiliteringsinsatser för 6 031 individer per månad i genomsnitt (5 763 individer 2019). I december 2020 befann sig 6 174 individer i en rehabiliteringsinsats (5 915 december 2019).

Ökningen av antalet individer i insats kan bero på att bristen på lämpliga rehabiliteringsinsatser under pågående pandemi har lett till att individer är fortsatt inskrivna i insats utan att kunna genomföra aktivitet som gör att hen får eller återfår sin arbetsförmåga och därmed lämnar insatsen.

Kvinnor och män som fått eller återfått arbetsförmågan fick också ett arbete

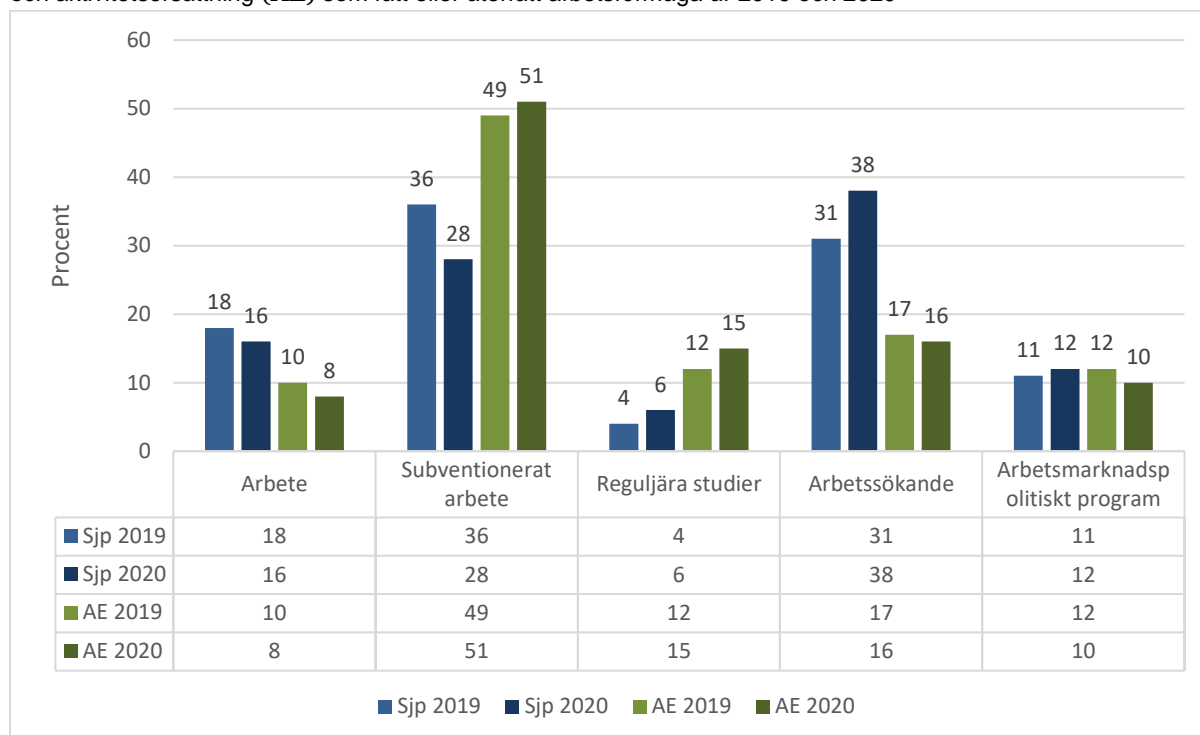
Diagram 1 nedan visar att av de som fått eller återfått arbetsförmåga efter genomförda rehabiliteringsinsatser registreras majoriteten i kategorierna arbete eller subventionerat arbete. Individer med aktivitetsersättning (AE i diagram nedan) får i högre grad ett arbete med lönesubvention (till exempel lönebidrag) än individer med sjukpenning (Sjp i diagram nedan). Andelen individer med aktivitetsersättning som får ett arbete med lönesubvention ökar 2020 jämfört med 2019 samtidigt som utvecklingen för individer med sjukpenning är den omvända.

Individer med aktivitetsersättning påbörjar också studier i högre grad än individer med sjukpenning och båda grupperna påbörjar studier i högre grad än 2019. De som har sjukpenning är i högre grad öppet arbetslösa efter avslutad rehabiliteringsinsats än individer med aktivitetsersättning.

²⁵ På grund av avrundning summerar inte alltid totalen till 100%.

²⁶ På grund av avrundning summerar inte alltid totalen till 100%.

²⁷ Summerar inte till 100% då det i gruppen förutom individer med sjukpenning och aktivitetsersättning även förekommer individer med andra ersättningar (till exempel aktivitetsstöd, sjukersättning och försörjningsstöd).

Diagram 1 Procentuell fördelning av sysselsättning vid avslutat samarbete för individer med sjukpenning (Sjp) och aktivitetsersättning (AE) som fått eller återfått arbetsförmåga år 2019 och 2020

Källa: SUS

Individer får gemensamt stöd under ett år

Tiden som individer i genomsnitt ges ett gemensamt stöd har minskat till 372 dagar, räknat från att gemensam kartläggning initieras tills att samarbetet avslutas (393 dagar 2019). Kvinnor fick stöd 375 dagar (392 dagar 2019) och män 366 dagar (395 dagar 2019). För individer med sjukpenning var genomsnittstiden 379 dagar (371 dagar 2019). För individer med aktivitetsersättning var genomsnittstiden 333 dagar (418 dagar 2019). Utifrån befintliga underlag kan myndigheterna inte förklara vad skillnaden beror på.

Gemensamma kartläggningar

Under 2020 har myndigheterna genomfört 8 977 gemensamma kartläggningar tillsammans med kvinnor och män som är sjukskrivna eller har aktivitetsersättning (8 662 kartläggningar 2019). Av dessa 8 977 kartläggningar utgjorde kvinnors andel 61 procent (62 procent 2019).

Tabell 5 Gemensam kartläggning, kvinnor och män

	Antal	Andel
Totalt	8 977	100
Kvinnor	5 476	61
Män	3 501	39

Källa: SUS

76 procent av alla individer som deltog vid en gemensam kartläggning hade sjukpenning (75 procent 2019). 19 procent hade aktivitetsersättning (19 procent 2019). Resterande gemensamma kartläggningar (fem procent) har genomförts med individer som har annan ersättning, till exempel sjukersättning, aktivitetsstöd eller försörjningsstöd.

Tabell 6 Antal gemensam kartläggning, ersättning

	Antal	Andel
Totalt	8 977	100
Sjukpenning	6815	76
Aktivitetsersättning	1 735	19
Övriga	427	5

Källa: SUS

Tid i sjukförsäkring innan gemensam kartläggning

För individer med sjukpenning hade sjukfallet varat i 1 002 dagar 2020 (cirka två år och nio månader) vid gemensam kartläggning, jämfört med 903 dagar 2019. Individer med aktivitetsersättning hade haft aktivitetsersättning i 1 636 dagar (cirka fyra år och sex månader) vid gemensam kartläggning 2020, jämfört med 1 638 dagar 2019.

Det är inte relevant att jämföra tiden individer haft sjukpenning med tiden individer haft aktivitetsersättning vid gemensam kartläggning eftersom det är förmåner med olika konstruktioner. Tiden som det tar innan Försäkringskassan identifierar individens behov av rehabilitering kan bero på många faktorer, varav den medicinska rehabiliteringen är en. Myndigheterna är överens om att det är viktigt att rehabiliteringsinsatser i förstärkt samarbete initieras så tidigt som möjligt.

Psykiatriska diagnoser vid gemensam kartläggning

De flesta individer som deltog vid en gemensam kartläggning hade psykiatriska diagnoser.²⁸ Vid gemensam kartläggning hade 71 procent (74 procent 2019) av individer med sjukpenning psykiatriska diagnoser. För individer med aktivitetsersättning var andelen 75 procent (75 procent 2019).

Andel som påbörjar rehabiliteringsinsats

Andelen som efter gemensam kartläggning påbörjar rehabiliteringsinsatser hos Arbetsförmedlingen har minskat något, 71 procent 2020 (74 procent 2019). Andelen kvinnor som påbörjar rehabiliteringsinsats är högre än andelen män, 73 respektive 70 procent. Andelen individer med sjukpenning som påbörjar rehabiliteringsinsats är högre än andelen individer med aktivitetsersättning, 74 respektive 62 procent.

Andelen som efter gemensam kartläggning påbörjar rehabiliteringsinsatser hos Arbetsförmedlingen kan ha påverkats av pandemin och svårigheten för både Arbetsförmedlingen och dess fristående aktörer att hitta relevanta arbetsträningsplatser och övriga aktiviteter hos arbetsgivare.

Antal omställningsmöten

För samarbetet kring de individer som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen är målet att skapa goda förutsättningar i övergången från sjukförsäkringen till arbetslivet. Myndigheterna utför uppdraget genom att erbjuda omställningsmöten och kontaktmöten.

Under året har totalt 4 262 omställningsmöten genomförts (4 647 möten 2019). Med individer som inte längre får sjukpenning har 3 843 möten genomförts (3 887 möten 2019).²⁹ Av dem var 66 procent kvinnor. Med individer som fått avslag på ansökan om aktivitetsersättning genomfördes 304 möten

²⁸ Enligt sjukdomsklassifikationen ICD-10-SE, diagnoskoder Foo-F99

²⁹ Källa: Bearbetad sjukfallsdata

(537 2019).³⁰ Med individer som fått avslag på ansökan om sjukersättning genomfördes 133 möten (223 möten 2019).³¹

Tabell 7 Antal omställningsmöten, ersättning

	Antal	Andel
Totalt	4 262	100
Sjukpenning	3 843	90
Aktivitetsersättning	286	7
Sjukersättning	133	3

Källa: Försäkringskassan

Utöver omställningsmöten har även 505 kontaktmöten genomförts (573 möten 2019). Av dem som deltog vid kontaktmöten var 59 procent kvinnor. (60 procent 2019).

Antalet omställningsmöten och kontaktmöten minskar något under 2020 jämfört med föregående år. Tidigare rapporter visar att de flesta individer som inte längre får sjukpenning återgår i arbete hos sin arbetsgivare.³² Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan bedömer att det är troligt att de som går tillbaka till sin arbetsgivare väljer att tacka nej till omställningsmöte då de inte ser något värde med att delta på ett sådant möte. De som tackar ja kan vara individer som inte har någon arbetsgivare att gå tillbaka till eller bedömer att de inte kan eller vill gå tillbaka till sin arbetsgivare och därför ser ett större värde med att tacka ja till mötet.

För gruppen som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning har flertalet av de som tackar nej till stöd redan en pågående insats hos Arbetsförmedlingen, hälso- och sjukvården eller kommunen.³³

³⁰ Källa: Manuell registrering.

³¹ Källa: Bearbetad sjukfallsdata.

³² Socialförsäkringsrapport 2018:8 Vad händer efter avslutad sjukpenning? – Sysselsättning och försörjning för de som får avslag eller avslutar sjukpenning dag 180–365.

Svar på regeringsuppdrag: Ökad kunskap för bättre stöd tillbaka från sjukskrivning. – Försörjningskälla och sysselsättning efter avslag på fortsatt sjukpenning mellan dag 180 och 380 i rehabiliteringskedjan, Dnr FK020333-2017.

Svar på regeringsuppdrag Rapport – Uppföljning av personer som nekats sjukpenning Dnr FK 2020/000190

Vägen till arbete efter nekad sjukpenning, Riksrevisionen 2020:12

³³ Uppdrag att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning Dnr. FK 2020/00180

7. Samverkansarbetet under 2020

Gemensamma dialoger

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har som nämnts ovan samverkansgrupper på alla nivåer. Myndigheternas chefer och medarbetare har tillsammans snabbt kunnat hantera de flesta problem som pandemin har medfört. På nationell nivå har chefer fattat de beslut som krävts för att digitala möten mellan individen och myndigheternas handläggare ska kunna genomföras trots att samtliga parter sitter i sitt hem. Denna möjlighet har varit en förutsättning för att kunna genomföra uppdraget och ge stöd till individer överhuvudtaget. Frågan om hur myndigheterna och individen ska kunna mötas digitalt även när pandemin upphört kvarstår som en viktig fråga då dagens möjlighet bygger på ett tillfälligt beslut på Arbetsförmedlingen.

På nationell nivå har myndigheternas nationella samverkansgrupp (NSG) också tagit fram ett gemensamt fråga-svar-dokument i syfte att bidra till att hantera frågor som uppstått på grund av pandemin. Det övergripande budskapet är:

"...att det är viktigt att fortsätta genomföra gemensamma kartläggningar. Individer som har behov av rehabiliteringsinsatser ska skrivas in och behållas inskrivna i förstärkt samarbete även om aktivitet/insats inte kan genomföras just nu. NSG understryker vikten av att individer får ett individuellt stöd, utifrån givna förutsättningar.

*NSG är medvetna om att ställningstagandet leder till att tiden som individer är inskrivna i samarbetet förlängs. Det kan leda till att antalet som är inskrivna ökar och därmed ger en långsiktig effekt för verksamheten. Detta kommer även ge effekt för resultaten. Grunden till ställningstagandet är att den enskilde inte ska komma i kläm och att vi utgår ifrån att människor mår bra av att vara i ett sammanhang."*³⁴

På regional och lokal nivå har cheferna kommit överens om hur stödet till individen och arbetssätten mellan myndigheterna har behövt anpassas utifrån regionala och lokala förutsättningar. Pandemin har påverkat förutsättningarna för samarbetet och det stöd som varit möjligt att ge till individer. Det har sett olika ut i landet men generellt har det varit svårt att ordna arbetsträningsplatser hos såväl arbetsgivare som ideella organisationer. De fristående aktörerna som Arbetsförmedlingen har avtal med har också så långt det har varit möjligt försökt att genomföra aktiviteter på distans men det har inte alltid varit möjligt.

I november 2020 genomfördes en chefsdialog med chefer på nationell och regional nivå. Vid detta tillfälle följde cheferna upp hur samarbetet fungerat sedan förra årets chefsdialog. Den samlade bedömningen var att strukturen för samverkansgrupperna på alla nivåer fungerat väl och att det är just dessa strukturer som gjort att myndigheterna klarat av att erbjuda det stöd till individen som ändå genomförts under pandemin.

Vid chefsdialogen i november kom myndigheterna också överens om att gemensamt använda förhållningssättet i dialogmaterialet *Våga prova*.³⁵ Materialet syftar till att utifrån respektive myndighets uppdrag se gemensam kartläggning som en möjlighet att våga låta individen prova sin förmåga genom att ta del av rehabiliteringsinsatser. Ett tungt vägande argument till ett gemensamt förhållningssätt där fler individer får möjlighet att ta del av rehabiliteringsinsatser är att resultaten länge visat att ungefär hälften av de individer som deltar i samarbetet får eller återfår sin arbetsförmåga. Därför behöver myndigheterna arbeta mer för att fler ska ta del av samarbetet.

---

³⁴ Dnr FK 2021/004668

³⁵ Dnr FK 2021/004855

Gemensamt utvecklingsarbete under 2020

Översyn av omställningsmöten för de individer som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen

I återrapporten för 2019 skrev Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att det kunde finnas anledning att se över innehållet och formen för omställningsmöten när det gått en tid. Under 2020 hade myndigheterna utvecklingen av omställningsmötena som en punkt på den nationella dagordningen och i anknytning till att Riksrevisionen publicerade sin rapport *Vägen till arbete efter nekad sjukpenning*³⁶ och regeringens utredare lämnade betänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess*³⁷ påbörjades planeringen för översynen av omställningsmöten.

I mitten av augusti 2019 fick Försäkringskassan också ett uppdrag om att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning. I uppdraget ingick att se över stödet som ges vid omställningsmöten. Försäkringskassan har lämnat en redovisning av uppdraget i april 2021.³⁸ I arbetet med regeringsuppdraget har det tydligt framkommit att dagens omställningsmöten inte fungerar ändamålsenligt för målgruppen. Omställningsmötena behöver individanpassas i större utsträckning. Delar av det arbete som Försäkringskassan, i samarbete med bland annat Arbetsförmedlingen, gjort inom ramen för detta uppdrag kommer att omhändertas i ett mer omfattande utvecklingsarbetet som rör alla individer som inte längre får ersättning från sjukförsäkringen.

Myndigheternas utvecklingsarbete pågår under 2021 och innefattar både tillgänglig information till individer via webbplats och en pilotverksamhet som utvecklar myndigheternas gemensamma stöd till individen vid övergången från sjukförsäkring till arbetsmarknad. Målet är att myndigheterna ska tillhandahålla stöd vid omställning på ett mer individuellt och behovsanpassat sätt. Myndigheternas pågående arbete går i linje med de förslag och rekommendationer som Riksrevisionen och betänkandet föreslagit.

Nytt resultatuppföljningssystem behövs

Det finns brister i dagens uppföljningssystem SUS och den Nationella samverkansgruppen (NSG) fattade under 2019 ett inriktningsbeslut om utveckling av ett nytt system för uppföljning av rehabiliteringssamarbetet i förstärkt samarbete. Försäkringskassan beslutade under 2020 om att göra ett arbete för att ta fram ett framtida uppföljningssystem för det gemensamma uppdraget. Arbetet har påbörjats och har så här långt utmynnat i en förstudie kring vilka behov de båda myndigheterna har för att följa upp resultatet av det förstärkta samarbetet. Resultatet av förstudien är att utgångspunkten för ett nytt resultatuppföljningssystem måste bygga på data ur befintliga system på respektive myndighet för att inte skapa ett nytt system som kräver manuell hantering och särskild förvaltning. Utmaningarna med att ta fram en sådan lösning är till stor del av rättslig karaktär och arbetet fortgår. Under tiden som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan tillsammans utvecklar ett nytt system ska det befintliga systemet SUS användas för att sedan avvecklas när ett nytt system är på plats.

Ny fördelningsmodell för regeringens anslagna medel för förstärkt samarbete

Tidigare gällande fördelningsmodell skapades 2012 och har inte ändrats sedan dess. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under 2020 bedömt att modellen behövde revideras utifrån nuvarande verksamheter. Arbetet med att revidera modellen har lett till att en ny

---

36 *Vägen till arbete efter nekad sjukpenning*, Riksrevisionen 2020:12

37 *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* SOU 2020:24

38 Uppdrag att förbättra stödet till unga som får avslag på ansökan om aktivitetsersättning Dnr. FK 2020/00180

fördelningsmodell har beslutats, som bygger på aktuella handläggningsmoment i den gemensamma processen. En av förändringarna som gjorts i modellen är att Arbetsförmedlingen med anledning av de lag- och förordningsförändringar som trädde i kraft den 1 juli 2020³⁹, inte längre för år 2021 tilldelas medel för aktivitetsstöd till individen.⁴⁰ En annan förändring i modellen är att den parameter som beräknat Arbetsförmedlingens tilldelning för köp av rehabiliteringsinsatser nu tar hänsyn till de avtalade kostnaderna som rör tjänster för rehabiliteringsinsatser som Arbetsförmedlingen upphandlat. Den nya modellen inkluderar också ett större utrymme för Försäkringskassan att arbeta mer med att identifiera individer som har behov av rehabiliteringsinsatser.

Revidering av gemensam handläggningsprocess för rehabiliteringssamverkan

Under året har Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan reviderat den gemensamma handläggningsprocessen utifrån de lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 2020. Myndigheterna kommer att få anledning att genomföra en mer genomgripande översyn av handläggningsprocessen när Arbetsförmedlingens utveckling kommit längre och det i huvudsak är fristående aktörer som på uppdrag av Arbetsförmedlingen utför rehabiliteringsinsatser. Som beskrivs i kapitel 3 har myndigheterna idag ett arbetssätt för en del av målgruppen som främst bygger på att Arbetsförmedlingen själva utför insatser, detta kommer sannolikt att behöva ses över.

Försäkringsskydd för individen under rehabiliteringsinsats

Försäkringskassan lämnade 2019 en framställan om att komplettera sakskaadeskyddet för arbetsgivare och anordnare som tar emot personer som får sjukpenning eller sjukpenning i särskilda fall.⁴¹ Under 2020 har pandemin lett till ytterligare en utmaning rörande försäkringsskyddet för individen. När rehabiliteringsinsatser på grund av rekommendationer från bland annat Folkhälsomyndigheten inte kan genomföras på plats hos anordnare eller arbetsgivare utan bedrivs på distans i hemmet, täcker inte myndigheternas försäkringar saksador och olycksfall för individen under pågående insatser. Det gör att myndigheterna tillsammans med individen har svårt att planera för rehabiliteringsinsatser på distans. Myndigheterna arbetar med frågor om vad som gäller om en rehabiliteringsinsats genomförs i hemmet.

---

³⁹ De lag- och förordningsförändringar som återrapporten hänvisar till rör ersättning till individen under rehabiliteringssamverkan. Förändringar har genomförts i 5 kap. förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser samt 31 kap. 5 § SFB

⁴⁰ Annat än för de individer som saknar sjukpenninggrundande inkomst och därmed alltid får aktivitetsstöd

⁴¹ Framställning om ändring i förordningen (1980:634) om ersättning av allmänna medel för skada orsakad av deltagare i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller arbetslivsinriktad rehabilitering mm, Dnr FK15550-2018.

8. Avslutande diskussion

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har under året samarbetat på ett bra sätt så att verksamheten kunnat upprätthållas under pandemin och individerna fått det stöd som varit möjligt att ge. Utifrån omständigheterna under året bedömer Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att resultaten för 2020 totalt sett är bra. Trots pandemin och dess påverkan ser myndigheterna att andelen som fått eller återfått sin arbetsförmåga efter rehabiliteringssamverkan ligger kvar på ungefär samma nivå som föregående år, 53 procent, men att antalet individer har minskat.

Pandemin kan bidra till att tiden för rehabiliteringssamverkan förlängs eftersom det finns individer som väntar på att kunna genomföra lämpliga rehabiliteringsinsatser. Myndigheterna bedömer att denna påverkan kan komma att synas nästkommande år.

Under 2020 har myndigheterna genomfört fler gemensamma kartläggningar än föregående år och en viktig orsak till det var möjligheten att genomföra dessa möten digitalt, där alla parter befinner sig på olika fysiska platser. Pandemin har påverkat myndigheternas verksamhet, men har också inneburit en möjlighet till att utveckla arbetssättet med hjälp av den digitala utvecklingen. I och med Arbetsförmedlingens genomgripande förändring med *Strategi för kundarbetet- Digitalt först* kommer troligen merparten av möten med individer i det förstärkta samarbetet att ske digitalt i framtiden. Här bedömer Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan att det är viktigt att båda myndigheterna utvecklas parallellt för att kunna ge individen det bästa stödet och för att kunna följa upp samarbetet. Det är avgörande att myndigheterna hittar former för att arbeta jämsides med sina respektive IT-utvecklingsprojekt som rör det gemensamma uppdraget.

Myndigheternas fortsatta arbete med de som inte längre har rätt till ersättning från sjukförsäkringen

Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan konstaterar att antalet omställningsmöten och kontaktmöten endast minskat något jämfört med året innan trots pandemin. Myndigheterna har under året arbetat med frågan om hur information bör utformas för att individen ska uppleva det som värdefullt att tacka ja till erbjudandet om omställningsmöte.

Hur en individ skyddar sin sjukpenninggrundande inkomst är en viktig fråga i sammanhanget som kompliceras av den allmänna uppfattningen om vad sjukförsäkringen är och omfattar. En individ som inte längre uppfyller kraven för att få ersättning från sjukförsäkringen behöver stå till arbetsmarknadens förfogande och aktivt söka arbete för att skydda sin sjukpenninggrundande inkomst. Myndigheterna ska informera om det och ge individen stöd att kunna ta nästa steg i övergången från sjukförsäkringen till arbetsmarknaden. Samtidigt ställs individen inför en situation som kan påverka såväl individens ekonomi som yrkesidentitet. I bakgrunden finns en läkare som utfärdat ett läkarintyg och ibland har individen även kvar en arbetsgivare och en anställning som hen inte kan gå tillbaka till.

Omställningssituation för individen kräver respekt och ett professionellt förhållningssätt hos båda myndigheterna. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan arbetar gemensamt med frågan. Det finns ingen enkel lösning som löser den komplexa situationen för samtliga individer. Det är många omständigheter som tillsammans och var och för sig påverkar en individ i denna situation. Målet med den översyn som Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan gör under 2021 är att skapa ett nytt arbetssätt för att tillhandahålla en mer individanpassad information och en bättre möjlighet för individen att förstå vilket stöd Arbetsförmedlingen kan ge om hen väljer att söka arbete.

Frågor som rör arbete, sjukdom och rehabilitering är centrala för ett välfärdssamhälle som Sverige. Betänkandet *Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess* beskriver övergripande hur många samhällsaktörer som har ansvar för delar av den process som en individ som

drabbas av ohälsa och arbetsoförmåga möter i syfte att få stöd och hjälp att få eller återfå sin arbetsförmåga.⁴² Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har viktiga uppdrag både var för sig och tillsammans i denna process. Myndigheterna har tidigare identifierat svårigheten med att lagstiftningar och uppdrag inte alltid hänger samman på ett logiskt sätt och att det är svårt att förstå för den enskilde. Samverkan mellan samhällsaktörer är i de flesta fall en bra möjlighet för individen att erbjudas ett sammanhållet stöd men det ställer stora krav på de samverkande parterna. Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans gemensamma regeringsuppdrag om förstärkt samarbete är ett viktigt uppdrag som måste fortsätta utvecklas i takt med övrig samhällsförändring.

---

⁴² Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess SOU 2020:24